

ВИТЯГ

з протоколу міжкафедрального науково-теоретичного семінару Інституту економіки та менеджменту ЗВО «Університет «Україна» від 16 січня 2026 року

1. Присутні: доктори економічних наук: С.С. Нестеренко, Р.Г. Дубас, С.І. Дробязко, В.М. Семцов, О.О. Кучмєєв, кандидати економічних наук: М.О. Самофалова, Д.О. Тимошенко, К.В. Шафранова, Л.М. Лавриненко, Л.В. Васюренко, С.І. Співак, старший викладач М.В.Скаженник.

Усього присутні: 12 осіб.

На засіданні присутній аспірант четвертого року навчання спеціальності 051 – «Економіка» Попов Руслан Вікторович.

Головуючий на засіданні: Нестеренко С.С., д.е.н., професор, директор Інституту економіки та менеджменту.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

1. Презентація наукових результатів дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії Попова Руслана Вікторовича.

СЛУХАЛИ: доповідь з публічною презентацією наукових результатів дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю «051 - економіка» аспіранта Інституту економіки та менеджменту *Попова Руслана Вікторовича* на тему: «Організаційно-економічні механізми забезпечення конкурентоспроможності лісового господарства України», представлену для отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Тема дисертаційної роботи перезатверджена на засіданні Вченої ради ЗВО «Університет «Україна», протокол № 5 від 01.07.2025 р.

Науковий керівник – Дубас Ростислав Григорович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри управління та адміністрування Інституту економіки та менеджменту .

Рецензенти: Дробязко Світлана Ігорівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів та обліку; Самофалова Марія Олексіївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління та адміністрування.

Здобувачу ставили запитання: д.е.н. С.С. Нестеренко, д.е.н. В.М. Семцов, д.е.н. О.О. Кучмєєв, к.е.н. Л.М. Лавриненко, к.е.н. Д.О. Тищенко, к.е.н. К.В. Шафранова, к.е.н. С.І. Співак.

На всі питання доповідач надав змістовні й вичерпні відповіді та аргументовані пояснення щодо змісту результатів, які мають наукову новизну й виносяться на захист.

3. ВИРІШИЛИ: заслухавши доповідь та публічну презентацію наукових результатів дисертації *Попова Руслана Вікторовича*, обговоривши її на міжкафедральному науково-теоретичному семінарі Інституту економіки та менеджменту, ухвалити наступний висновок щодо дисертації аспіранта на тему: «Організаційно-економічні механізми забезпечення конкурентоспроможності лісового господарства України»:

ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Попова Руслана Вікторівича на тему: «Організаційно-економічні механізми забезпечення конкурентоспроможності лісового господарства України», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю «051 – економіка», галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації підготовлено за результатами публічної презентації *Попова Руслана Вікторівича* наукових результатів дисертаційного дослідження «Організаційно-економічні механізми забезпечення конкурентоспроможності лісового господарства України», їх обговорення на міжкафедральному науково-теоретичному семінарі Інституту економіки та менеджменту ЗВО «Університет «Україна», що здійснює підготовку здобувачів за спеціальністю 051 – «економіка», галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Актуальність теми. У сучасному світі в процесі глобалізації та подальшої трансформації вітчизняного державного сектору лісової галузі вагоме значення набуває її конкурентоспроможність, підвищення якої надає доступ до висококонкурентних ринків продукції, а також перспективи залученню іноземних інвестицій.

Необхідно зазначити, що на рівні національної економіки лісове господарство займає досить низькі позиції серед інших галузей народного господарства, оскільки в галузі виробляють та реалізують продукцію у межах 0,3-0,4% від загального ВВП держави. В той же час, лісове господарство продовжує бути важливою ланкою національної економіки, в першу чергу, як об'єкт соціальної та екологічної значущості. В цьому аспекті, роль лісових біогеоценозів переоцінити неможливо, що підтверджується вітчизняними та зарубіжними дослідженнями щодо необхідності перегляду глобальних, національних і регіональних уявлень про значення лісів в контексті кліматичних змін, проблем з депонуванням вуглецю та збагаченням атмосфери киснем, у забезпеченні матеріальних і нематеріальних потреб людства, включаючи другорядні лісові ресурси, прижиттєві та побічні користування лісом.

В контексті формування конкурентоспроможного вітчизняного лісового господарства економічна складова перебуває у пріоритеті, оскільки нині економічна безпека є одним з найвагоміших чинників національної безпеки країни. Не зважаючи на це, забезпечення конкурентоспроможності лісової галузі необхідно розглядати в соціо-еколого-економічних аспектах, надаючи в кожному конкретному випадку лісокористування чи лісорозведення економічну, соціальну або екологічну перевагу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукові результати та висновки дисертаційного дослідження пов'язані з тематикою науково-дослідних робіт Інституту економіки та менеджменту ЗВО «Університет «Україна» за темою «Трансформаційні процеси в лісовому господарстві України: економічний, соціальний та екологічний аспекти» (номер держреєстрації 0123U105231), де автором обґрунтовані модель ефективного

механізму внутрішньонаціонального конкурентоспроможного розвитку лісового господарства та дескриптивна модель формування стратегічних цілей зазначеного розвитку.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною завершеною кваліфікаційною науковою працею. Усі результати дослідження, що містяться в дисертації, позиції наукової новизни, висновки і пропозиції отримані й сформульовані автором особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в роботі використані лише ті положення та ідеї, що належать здобувачу і є результатами його власних досліджень. Особистий внесок у працях, опублікованих у співавторстві, зазначено у списку публікацій за темою дисертації.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дисертації апробовані і отримали позитивну оцінку на 6-ти міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: III Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Маркетингові стратегії, підприємництво і торгівля: сучасний стан, напрямки розвитку» (м.Київ, 29 жовтня 2022 р.); Міжвузівській науково-практичній конференції аспірантів та молодих вчених «Інноваційно-інвестиційний розвиток національної економіки України (макро- та мікрорівень) в умовах війни» (м.Київ, 23 листопада 2023 р.); II-й Міжвузівській науково-практичній конференції аспірантів та молодих вчених «Інноваційно-інвестиційний розвиток національної економіки України (макро- та мікрорівень) в умовах війни» (м.Київ, 21 листопада 2024 р.); 3-rd International Scientific and Practical Conference «Modern Scientific Research: Theoretical and Practical Aspects» (August 25-27, 2025, Riga, Latvia); XXV Міжнародній науково-практичній конференції «Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики» (Київ, 25-27 листопада 2025 року), III-я Міжвузівська науково-практична конференція аспірантів та молодих вчених «Інноваційно-інвестиційний розвиток національної економіки України (макро- та мікрорівень) в умовах війни» (м.Київ, 24 грудня 2025 р.).

Наукова новизна одержаних результатів Результати дослідження, що містять наукову новизну і виносяться на захист, полягають у такому:

удосконалено:

- модель ефективного механізму внутрішньонаціонального конкурентоспроможного розвитку лісового господарства, суть якої полягає в наявності в ньому конкурентних переваг (початкові атрибути), що мають результативно трансформуватися шляхом здійснення ефективної системи управління лісовим господарством (на рівні ДП «Ліси України» - оптимальне поєднання природних, трудових, фінансових, матеріальних і логістичних ресурсів, інноваційних продуктів з інструментами зовнішнього середовища – лобювання та використання податкових та кредитних стимулів) в отримання високоякісної та сертифікованої лісової продукції (послуг) в конкурентному ціновому сегменті;

– методологічний підхід щодо оцінки конкурентоспроможності лісової галузі на основі співставлення визначених показників діяльності (як складових інтегрального показника) в 2020-2022 та 2023-2024 роках, тобто за умови функціонування кількох сотень юридичних осіб в 2020-2022 роках у порівнянні з одним суб'єктом господарювання в 2023-2024 рр., а також методичний підхід

до оцінки конкурентоспроможності лісового господарства на основі інтегрального показника, в якому, на відміну від існуючих, нівельована необхідність застосування показників оцінки конкурентоспроможності продукції та іміджу галузі лісового господарства в умовах його чистої монополії;

- концепт негативних чинників формування конкурентних переваг у лісовому господарстві з урахуванням сучасних викликів, який, на відміну від існуючих, враховує проблеми пошкодження та руйнування об'єктів лісової галузі через військову агресію, а також площі лісових територій Криму та південного сходу країни, які тимчасово окуповані і виведені із господарського користування та земельні деокуповані ділянки із складною безпековою ситуацією;

- модель формування стратегічних цілей конкурентоспроможного розвитку лісового господарства, яка, на відміну від існуючих, передбачає формування цільових установок соціального, екологічного, економічного розвитку і цільових установок системи управління відповідно за таким алгоритмом: аналіз і прогноз стратегічного розвитку лісової галузі; формування основних стратегічних орієнтирів розвитку лісового господарства; формування системи стратегічних цільових установок соціо-еколого-економічного розвитку лісової галузі; визначення показників, що характеризують стан кожної з підсистем лісового господарства; розрахунку кількісних значень визначених показників; встановлення критеріїв відповідності (несуперечності) кількісних значень показників; визначення порогових значень кількісних показників розвитку галузі, критичних для її безпеки; вибір і затвердження методів оцінки ефективності цільових показників; проведення аналітичного дослідження, спрямованого на перевірку кількісних показників на предмет їх внутрішньої узгодженості, безпечності та змістовності;

набули подальшого розвитку:

– трактування поняття «конкурентоспроможність лісового господарства» як показника результативності господарювання на основі особливостей функціонування, пов'язаних із соціо-еколого-економічними пріоритетами лісової галузі, яка має низку галузевих характеристик (лісові насадження мають тривалий цикл вирощування, що формує значне відтермінування отримання доходів; галузь повинна виконувати екологічні функції - поглинання вуглецю, очищення водойм, відновлення деградованих та екодеструктивних земель; лісове господарство сприяє розвитку мисливської, рекреаційної та туристичної діяльності, які становлять важливу соціальну складову суспільства тощо);

- розрахунок прогнозного значення інтегрального показника конкурентоспроможності лісового господарства на основі застосування економіко-математичних моделей (коефіцієнт апроксимації – 0,954), який засвідчив про його позитивне зростання на 0,1135 пункти, що становить 32% його росту за шість прогнозних років (2025-2030 рр.) порівняно з базовим 2024 роком та на 0,3162 пункти, що становить 214% його зростання за п'ять фактичних і шість прогнозних років (2020-2030 рр.);

- дослідження щодо структури конкурентних переваг отриманого монопольного становища державного сектору лісового господарства (в результаті створення державного лісогосподарського підприємства ДП «Ліси України»), що включає ресурсні, технологічні, інформаційні та збутові аспекти,

а також класифікації конкурентних проблем, що характеризують сучасний стан галузі лісового господарства в Україні, в результаті якої з деталізацією виокремлено відповідні складові: природно-кліматичні та політичні; організаційно-правові і технологічні; фінансово-економічні;

- оцінка фінансово-господарської діяльності лісового господарства, яка засвідчила, що його рентабельність (за період 2020-2024 рр.) підвищилася у 10 разів, чистий прибуток – в 11,5 разів, рівень конкурентоспроможності - на 49,7% (частка продукції лісового господарства в загальному обсязі внутрішнього валового продукту України за період дослідження становила 0,26-0,36%), на основі чого запропоновані ключові напрями розвитку лісової галузі, спрямовані на зростання її конкурентоспроможності, зокрема, придбання сучасного обладнання для лісорозведення та заготівлі деревини; впровадження технологій з насінництва та плантаційного вирощування дерев; продовження цифровізації лісової галузі для оптимізації процесів і боротьби з незаконним обігом деревини; будівництво та реконструкція доріг з метою економії логістичних втрат; формування хабів, що включають програмне забезпечення та інформаційні платформи для ефективного маркетингу лісопродукції тощо.

Практичне значення отриманих результатів Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів полягає в тому, що ключові положення та висновки, сформульовані автором за результатами наукового дослідження, можуть використовуватися суб'єктами галузі для формування стратегічних цілей конкурентоспроможного розвитку лісового господарства, яка передбачає формування цільових установок соціального, екологічного, економічного розвитку і цільових установок системи управління. Результати дисертаційного дослідження впроваджено у: ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» (довідка № 10.35-129 від 22.10.2025 р.), «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України (довідка №13180/36.4-3-2025 від 08.12.2025р.); ДП «Клавдієвська лісова науково-дослідна станція» (довідка №1127/11 від 09.12.2025р.).

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора. Результати дисертації викладено в 11 наукових працях загальним обсягом 3,1 ум. друк. арк., що належить автору, у тому числі: 5 статтях у наукових фахових виданнях України категорії «Б», включених до міжнародних наукометричних баз даних (3,1 ум. друк. арк., з яких 2,3 ум. друк. арк. належать автору) та 6 матеріалах науково-практичних конференцій (1,1 ум. друк. арк., з яких 0,9 ум. друк. арк. належать автору).

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дослідження

1. Публікації у наукових фахових виданнях України:

1. Попов Р.В. Фінансові результати і перспективи розвитку лісового господарства України// Вісник Університету «Україна» (Серія «Економіка, менеджмент, маркетинг»). № 8 (35) 2023. С. 70-78. (0,6 ум. друк. арк.)

2. Дубас Р.Г., Попов Р.В. Окремі підсумки реформи системи управління лісовим господарством України // Вісник Університету «Україна» (Серія «Економіка, менеджмент, маркетинг»), № 11 (38), 2024. С. 61-70. (0,6/0,3 ум. друк. арк.) (внесок здобувача: ідентифіковано проблемні питання здійсненої реформи лісового господарства).

3. Дубас Р.Г., Попов Р.В., Колісник А.Г., Манейло Д.С. Організаційно-економічні передумови формування конкурентоспроможної системи управління лісовим господарством України// *Вісник Університету «Україна» (Серія «Економіка, менеджмент, маркетинг»)*. № 12 (39) 2024. С. 65-73. (0,8/0,3 ум. друк. арк.) (внесок здобувача: виокремлено перелік організаційно-економічних чинників формування конкурентоспроможності лісового господарства).

4. Попов Р.В. Оцінка конкурентоспроможності лісового господарства України. *Грааль науки*. - №55, 2025. - С. 118-123. (0,5 ум. друк. арк.) <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-056/issue/view/22.08.2025/43>
<https://doi.org/10.36074/grail-of-science.22.08.2025.012>

5. Попов Р.В. Формування стратегічних цілей конкурентоспроможного розвитку лісового господарства// *Вісник Університету «Україна» (Серія «Економіка, менеджмент, маркетинг»)*. № 16 (43) 2025. С. 179-189. (0,6 ум. друк. арк.)<https://economics.com.ua/s290-formuvannya-strategichnih-ciley-konkurentospromojnogo-rozvitku-lisovogo-gospodarstva>
<https://doi.org/10.36994/2707-4110-2025-16-43-14>

2. *Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації (Scientific works, which certify the approbation of the thesis materials):*

6. Кутліна І.Ю., Попов Р.В. Окремі аспекти розвитку малого бізнесу в умовах воєнного стану // *Маркетингові стратегії, підприємництво і торгівля: сучасний стан, напрямки розвитку* : Матеріали III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Київ, 29 жовтня 2022 року) : тези доповідей / відп. ред. П. В. Захарченко. Київ, 2022. С. 75-77 (0,3/0,1 ум. друк. арк.). (Здобувачем обґрунтовано передачу переробного виробництва деревини в приватний сектор економіки) https://library.knuba.edu.ua/books/zbirniki/25/27_10_22.pdf

7. Попов Р.В. Фінансові перспективи повоєнного розвитку лісового господарства України. Збірник Міжвузівської науково-практичної конференції аспірантів та молодих вчених «Інноваційно-інвестиційний розвиток національної економіки України (макро- та мікрорівень) в умовах війни» (м.Київ, 23 листопада 2023 р.). – К.: Університет «Україна», 2023. – С. 15-17. (0,2 ум. друк. арк.). https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Electronni_naukovi_vidannya/2023/Zbirnik_konferentsiya_2023.pdf

8. Попов Р.В. Фінансова складова системи управління лісовим господарством України. Збірник II-ої Міжвузівської науково-практичної конференції аспірантів та молодих вчених «Інноваційно-інвестиційний розвиток національної економіки України (макро- та мікрорівень) в умовах війни» (м.Київ. – 21 листопада 2024 р.). – К.: Університет «Україна», 2024. – С. 52-55. (0,2 ум. друк. арк.). https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Electronni_naukovi_vidannya/2024/Zbirnik_materialiv_Konferenc_IEM_2024.pdf

9. Попов Р.В. Діагностика конкурентоспроможності галузі лісового господарства. Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference «Modern Scientific Research: Theoretical and Practical Aspects» (August 25-27, 2025, Riga, Latvia). European Open Science Space, 2025. 213 p. С. 57-60. (0,2 ум. друк. арк.) <https://www.eoss->

10. Попов Р.В. Конкурентні переваги інклюзивного розвитку лісового господарства України. Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики: тези доповідей XXV Міжнародної науковопрактичної конференції (м. Київ, 25—27 листопада 2025 р.). – К.: Уні верситет «Україна», 2025. – С. 1326-1329. ISBN 978-966-388-740-1 (0,2 ум. друк. арк.)
https://uu.edu.ua/upload/Nauka/IOS/2025/ios_25.pdf

11. Попов Р.В. Лісові ресурси та конкурентоспроможність їх використання. Збірник III-ої Міжвузівської науково-практичної конференції аспірантів та молодих вчених «Інноваційно-інвестиційний розвиток національної економіки України (макро- та мікрорівень) в умовах війни» (м.Київ, 24 грудня 2025 р.) – К: Університет «Україна», 2025. – С. 178– 182. (0,2 ум. друк. арк.).
https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Electronni_naukovi_vidannya/2025/Zbirnuk_konferentsiya_2025.pdf

Оцінювання мови та стилю дисертації. Робота написана державною мовою. Стыль викладення матеріалів в дисертації відповідає вимогам МОН України до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії, характеризується науковістю, системністю, обґрунтованістю, логічністю та послідовністю, забезпечує доступність їх сприйняття.

Відповідність дисертаційної роботи вимогам МОН України до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії та спеціальності, за якою вона подається до захисту. Дисертація Попова Р.В. на тему «Організаційно-економічні механізми забезпечення конкурентоспроможності лісового господарства України» (науковий керівник: доктор економічних наук, професор, Дубас Р.Г.) є спеціально підготовленою кваліфікаційною науковою працею на правах рукопису, виконана здобувачем особисто, містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні та методичні результати проведених здобувачем досліджень, які мають істотне значення для галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Дисертацію виконано на високому науковому рівні, її результати мають наукову новизну і практичну значимість. Основні положення дисертації опубліковано в наукових фахових виданнях, апробовано на науково-практичних конференціях. Дисертаційна робота відповідає обраній темі, розкриває її та підтверджує, що здобувачем вирішено поставлені у роботі завдання. За змістом дисертація, її наукові результати та висновки відповідають спеціальності «051 - економіка». За обсягом, структурою та оформленням дисертація відповідає вимогам МОН України, встановленим наказом «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017 р.

ВИСНОВОК

Розглянувши публічну презентацію наукових результатів дисертації *Попова Руслана Вікторовича* на тему: «Організаційно-економічні механізми забезпечення конкурентоспроможності лісового господарства України», наукові публікації, в яких висвітлені основні наукові здобутки, визначивши особистий внесок здобувача, заслухавши його доповідь і відповіді на запитання на міжкафедральному науково-теоретичному семінарі Інституту економіки та

менеджменту, вважаємо, що робота виконана з актуальної проблематики, містить оригінальні підходи до розв'язання теоретичних і практичних питань підвищення конкурентоспроможності національного лісового господарства.

Дисертація *Попова Руслана Вікторівича* на тему: «Організаційно-економічні механізми забезпечення конкурентоспроможності лісового господарства України», є самостійним, логічно побудованим науковим дослідженням, яке виконано на високому науковому рівні. Отримані у результаті дослідження наукові здобутки характеризуються новизною та мають практичну цінність. Теоретичний базис і використані методи наукового дослідження, апробація результатів дисертації свідчать про достовірність представлених положень та висновків дисертаційної роботи. Всі поставлені в дисертації завдання виконані, положення наукової новизни та висновки дослідження узгоджені між собою. Стиль та мова роботи відповідають науковому професійному рівню, матеріали дослідження викладені логічно та послідовно. Кількість публікацій відповідає існуючим вимогам, а їх зміст відображає основні положення та результати дисертації. Основні положення, висновки та рекомендації в повній мірі висвітлені в публікаціях у наукових фахових виданнях, впроваджені в діяльності лісогосподарських підприємств та використані в освітньому процесі, пройшли апробацію на науково-практичних конференціях.

За актуальністю теми дослідження, якістю викладення матеріалу, новизною одержаних наукових результатів, їх обґрунтованістю і достовірністю, практичною значимістю рекомендацій і висновків дисертація *Попова Руслана Вікторівича* на тему: «Організаційно-економічні механізми забезпечення конкурентоспроможності лісового господарства України», відповідає вимогам, які встановлені Наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017 та Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022. Враховуючи вищезазначене та за результатами міжкафедрального науково-теоретичного семінару Інституту економіки та менеджменту, дисертаційна робота рекомендується до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю «051 - економіка», галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

За затвердження висновку проголосували:

«За» - 12

«Проти» - немає

«Утримались» - немає.

Головуючий на засіданні:

директор Інституту економіки та менеджменту,
д.е.н., професор

Світлана ПЕСТЕРЕНКО

ПІДПИС
ЗАСВІДЧУЮ

Нел. ВОРК

Е. Зинченко